

Tisková zpráva

Důvěra vybraným institucím v prosinci 2016

- Českému statistickému úřadu důvěřuje 60 % Čechů, Ústavnímu soudu 55 %, České národní bance 54 %, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu 50 %, veřejnému ochránci práv 46 % a Úřadu pro ochranu osobních údajů 44 %.
- S výjimkou Úřadu pro ochranu osobních údajů, kde jsou oba podíly statisticky vyrovnané, u všech zkoumaných institucí převládá důvěra nad nedůvěrou.

Zpracoval:

Jan Červenka

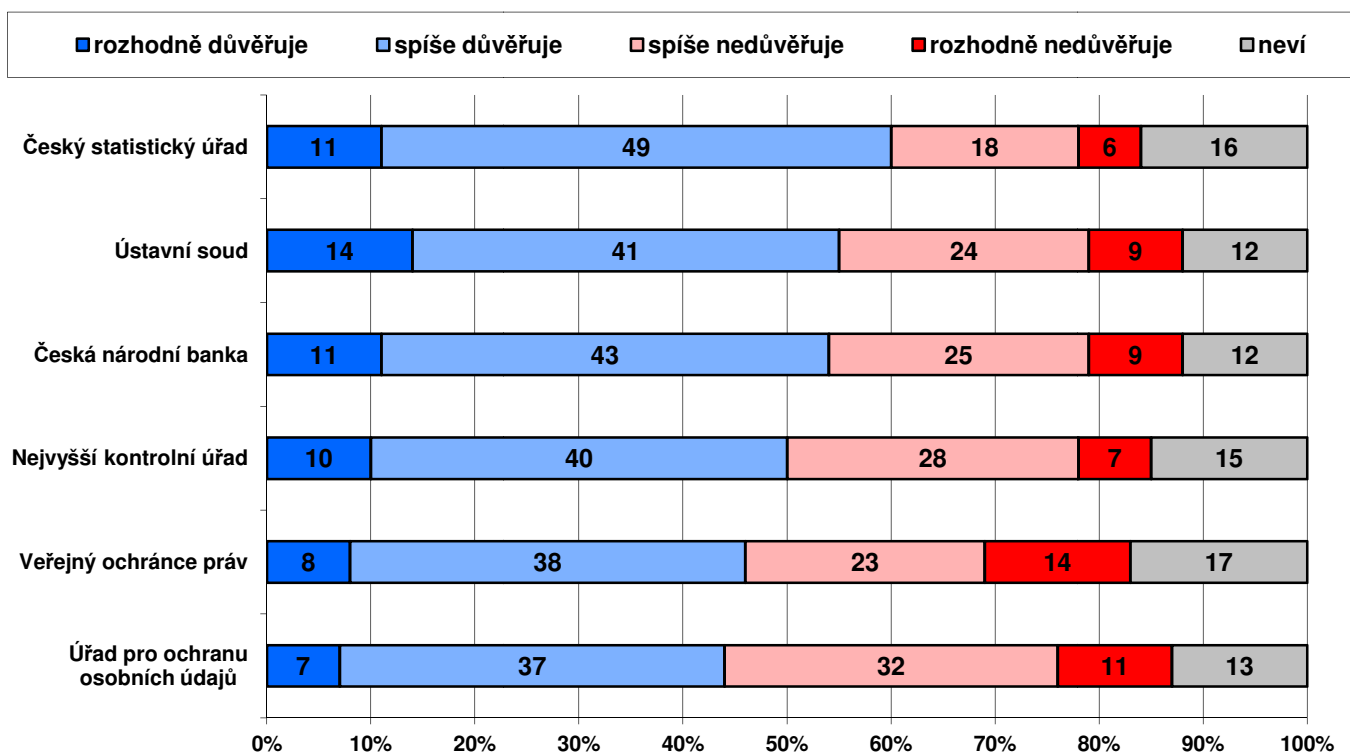
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V reprezentativním šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., byla v prosinci 2016 vybraným občanům položena otázka, zda důvěřují některým institucím.¹ Šetření konkrétně zjišťovalo důvěru ve vztahu k veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), Ústavnímu soudu, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, Českému statistickému úřadu, České národní bance a Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Graf 1: Důvěra/nedůvěra obyvatel vybraným institucím (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 28. 11. – 12. 12. 2016, 1028 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 1, v prosinci 2016 se mezi zkoumanými institucemi relativně nejvyšší důvěře těšil Český statistický úřad (ČSÚ), jemuž důvěřují tři pětiny populace (60 %), v tom 11 % mu „rozhodně důvěřuje“ a 49 % mu „spíše důvěřuje. Nedůvěru ve vztahu k ČSÚ pak vyjádřila necelá čtvrtina oslovených (24 %), z nichž 18 % ČSÚ „spíše nedůvěřuje“ a 6 % „rozhodně nedůvěřuje. 16 % respondentů v případě ČSÚ nevědělo, jak jej z hlediska důvěry hodnotit.

¹ Otázka: „Řekněte, prosím, důvěřujete g) Veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), h) Ústavnímu soudu, i) Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, j) Českému statistickému úřadu, k) České národní bance, l) Úřadu pro ochranu osobních údajů?“

Na druhém místě podle podílu důvěřujících figuruje Ústavní soud (ÚS), jemuž důvěru vyjádřilo 55 % občanů, v tom 14 % „rozhodně“ a 41 % „spíše“. Třetina (33 %) dotázaných Ústavnímu soudu naopak nedůvěřuje, když 24 % mu „spíše nedůvěřuje“ a 9 % „rozhodně nedůvěřuje“. Zbýlých 12 % pak uvedlo, že neví.

Velmi podobně jako Ústavní soud je v současnosti z hlediska důvěry vnímána i Česká národní banka (ČNB), jíž důvěřuje nadpoloviční většina 54 %, v tom 11 % „rozhodně“ a 43 % „spíše“, asi třetina (34 %) jí nedůvěřuje, když 25 % dotázaných uvedlo, že ČNB „spíše nedůvěřuje“ a 9 % jí „rozhodně nedůvěřuje“. I zde podíl nerozhodnutých pak činí 12 % dotázaných.

Čtvrtému v pořadí, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu (NKÚ), důvěřuje polovina (50 %) občanů, v tom 10 % „rozhodně“ a 40 % „spíše“. Podíl nedůvěřujících NKÚ pak lehce převyšuje jednu třetinu (35 %), když 28 % respondentů uvedlo, že mu „spíše nedůvěřuje“, a 7 % mu „rozhodně nedůvěřuje“. Zbýlých 15 % zvolilo odpověď „nevím“.

Ve vztahu k veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi) důvěru vyjadřuje již méně než polovina (46 %) oslovených, v tom 8 % „rozhodně“ a 38 % „spíše“. Podíl nedůvěřujících však i přesto zde zůstává menšinový na úrovni necelých dvou pětin (37 %), když 23 % dotázaných ombudsmanovi „spíše nedůvěřuje“ a 14 % „rozhodně nedůvěřuje“. Podíl odpovědí „nevím“, kterou uvedl zhruba jeden ze šesti dotázaných (17 %), byl ze všech zkoumaných institucí v tomto případě nejvyšší.

Relativně nejhorší hodnocení ze zkoumaných institucí bylo zaznamenáno v případě Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ), u něhož se podíly důvěry a nedůvěry prakticky vyrovnávají na úrovni převyšující dvě pětiny. Konkrétně ÚOOÚ důvěřuje 44 % občanů, v tom 7 % „rozhodně“ a 37 % „spíše“, 43 % lidí mu naopak nedůvěřuje, z toho 32 % „spíše“ a 11 % „rozhodně“. 13 % dotázaných pak zvolilo odpověď „nevím“.

Podrobnější analýza ukázala, že důvěra u všech zkoumaných institucí navzájem významně pozitivně koreluje a že s výjimkou důvěry v prezidenta pozitivně koreluje i s důvěrou ke standardně zkoumaným ústavním institucím, tj. vládě, Poslanecké sněmovně, Senátu, krajským a obecním zastupitelstvům, hejtmanům a starostům obcí a městských částí. V případě důvěry v prezidenta se statisticky významná pozitivní korelace objevuje pouze v případě ČSÚ, přičemž i ta je výrazně slabší než korelace důvěr v případě ostatních institucí.

Ve všech případech rovněž platí, že důvěra se zvyšuje spolu se spokojeností s politickou situací, se spokojeností se životem, se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a se zlepšujícím se hodnocením ekonomické situace v České republice.

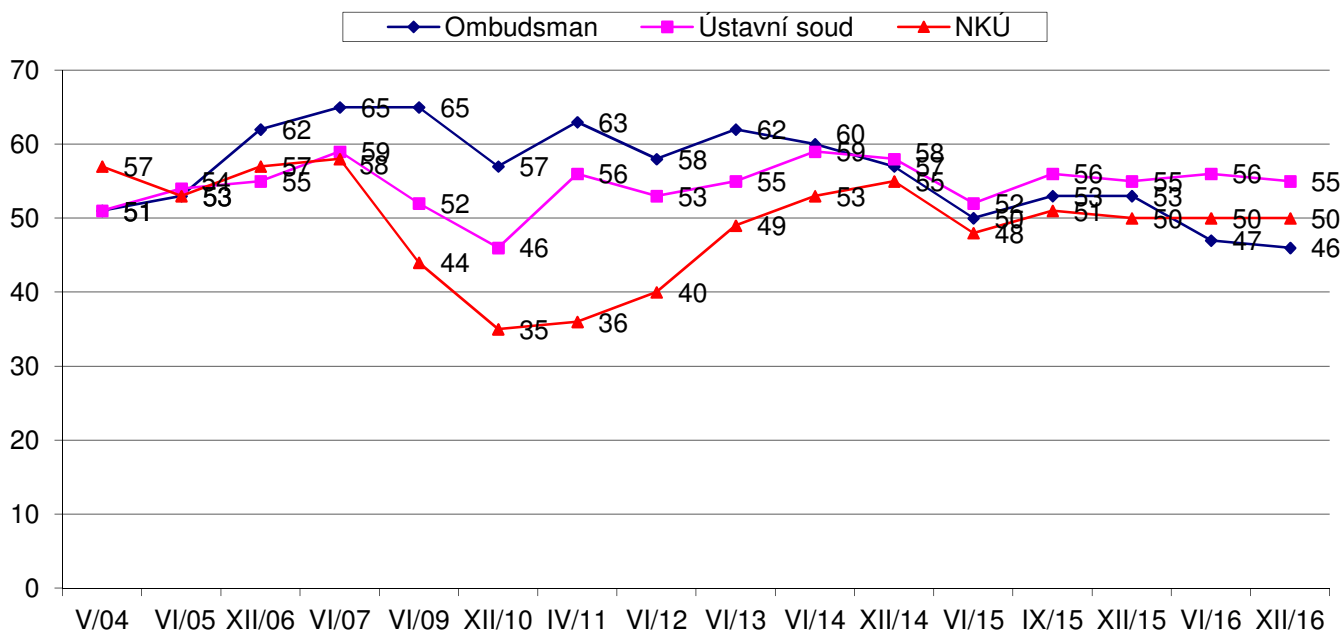
Při vyloučení studentů pak spolu s nejvyšším stupněm dokončeného vzdělání důvěra narůstá v případě Ústavního soudu, NKÚ, ČSÚ a ÚOOÚ.

Z hlediska věku se mezi dotázanými od 15 do 19 let objevují snížené podíly nedůvěry v případě ÚOOÚ, ČNB, ČSÚ, NKÚ a ÚS, naopak lidé od 60 let výše častěji ÚOOÚ nedůvěřují.

Podle pohlaví muži častěji vyjadřují nedůvěru k ombudsmanovi a k ÚOOÚ.

Grafy 2 a 3 ukazují vývoj důvěry ke sledovaným institucím v čase. V porovnání s posledním srovnatelným šetřením, které se v případě ÚS, NKÚ a veřejného ochránce práv uskutečnilo v červnu 2016 a v případě ČSÚ, ČNB a ÚOOÚ v listopadu 2015, jedinou statisticky významnou změnu představuje mírný nárůst podílu důvěry k ČNB o 4 procentní body. Důvěra ČNB se tak po výrazném propadu v roce 2013, který zřejmě souvisel s její politikou oslabování koruny, jež se setkávala se značnou kritikou, zvolna přibližuje k dřívější úrovni. V dlouhodobém srovnání lze vidět pokles důvěry k veřejnému ochránci práv, jež je v současnosti na svém historickém minimu. Výraznými propady v minulosti prošla i důvěra k NKÚ a k ÚS. V případě ÚOOÚ pak důvěra za uplynulé desetiletí poněkud vzrostla.

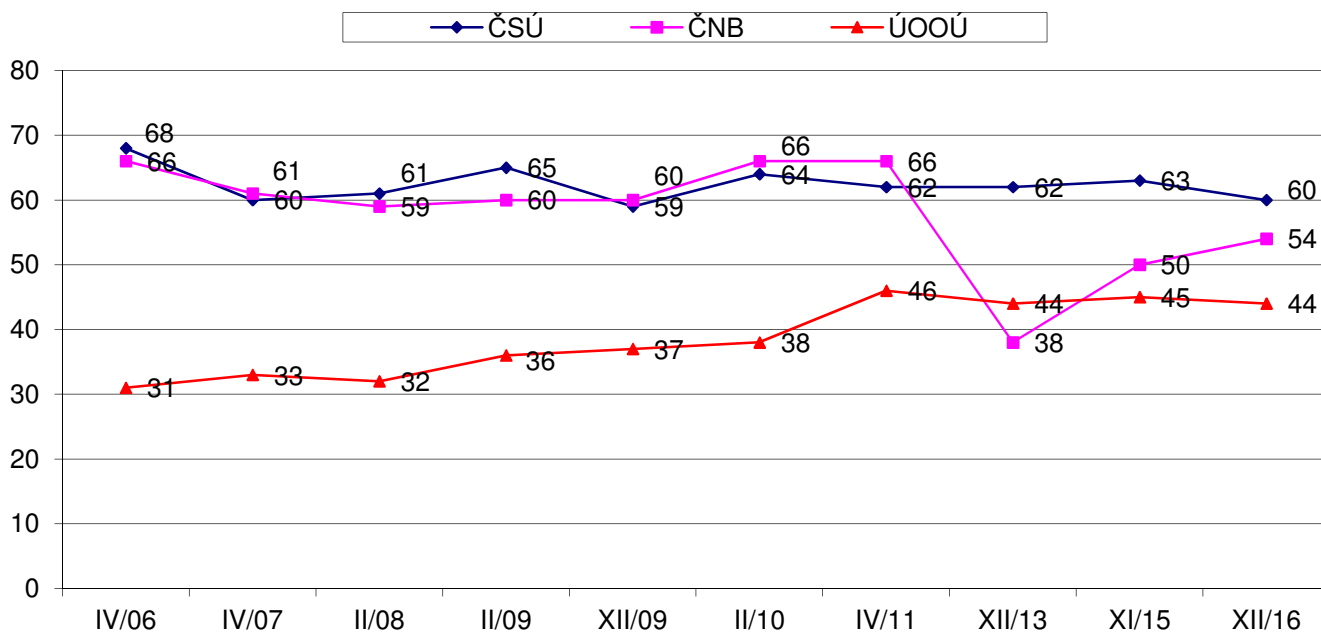
Graf 2: Důvěra obyvatel veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), Ústavnímu soudu a Nejvyššímu kontrolnímu úřadu – časové srovnání (%)

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně nedůvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 3: Důvěra obyvatel Českému statistickému úřadu, České národní bance a Úřadu pro ochranu osobních údajů – časové srovnání (%)

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně nedůvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>28. 11. - 12. 12. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1028</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>254</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PI.1</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pi170208</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>8. února 2017</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.